

УДК 378.091.12:07]:005.963
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-2-37>

Тетяна КАХЕРСЬКА,
orcid.org/0000-0002-6102-8010
аспірантка кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) tetiana56235@gmail.com

АНАЛІЗ ІНІЦІАТИВ У РОЗВИТКУ СИСТЕМИ МЕДІАОСВІТИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ

У статті здійснено аналіз практик та ініціатив впровадження медіаосвіти у систему неперервного професійного розвитку викладачів вищої школи в Україні, що дало змогу зробити висновок щодо поліфункціональності наявних можливостей такого навчання, якому притаманні мотиваційна, інтегративна та розвивальна функції. Виявлено основну мету медіаосвітніх програм для педагогів, що полягає не лише у розвитку навичок користування медіаресурсами, але й розвитку їхньої медіакомпетентності як рівня медіакультури особистості. Окреслено зміну парадигми у розвитку професійних компетентностей викладачів, яка спрямована на переорієнтацію з процесу навчання на процес самореалізації особистості з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Підкреслено взаємозв'язок між ефективністю сучасної системи медіаосвіти та рівнем професійної компетентності викладачів закладів вищої освіти. Переконаливо доведено, що з метою розвитку і підтримки медіакультури викладачів вищої школи, в межах системи неперервного професійного розвитку, необхідним є застосування нових методичних засобів, інструментів і завдань у цьому процесі.

На основі аналізу наукових джерел, сайтів освітніх установ та громадських організацій, освітніх онлайн-платформ медіаосвіту викладачів вищої школи розкрито як один із важливих способів їх професійного розвитку. Особливу увагу приділено питанням необхідності постійного оновлення, підтримки різновекторності розвитку, налагодженню взаємозв'язків і послідовності в системі медіаосвіти викладачів вищої школи як важливих механізмів побудови індивідуальної траєкторії професійного розвитку. Схарактеризовано приклади медіаосвітніх практик та ініціатив в українському освітньому середовищі для викладачів вищої школи, що діють в межах формальної, неформальної та інформальної освіти і мають окреслене коло категорій учасників такого процесу (державні ініціативи; міжнародні організації та донори; неурядові організації; освітні та наукові інституції; неінституціалізовані ініціативи та ін.).

Ключові слова: медіаосвіта, медіакультура, медіакультура викладачів вищої школи, ініціативи, проекти, провайдери медіаосвітніх послуг.

Tetiana KAKHERSKA,
orcid.org/0000-0002-6102-8010
PhD Student at the Department of Pedagogy and Methodology of Teaching History and Social Disciplines
T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Collegium"
(Chernihiv, Ukraine) tetiana56235@gmail.com

ANALYSIS OF INITIATIVES IN THE DEVELOPMENT OF THE MEDIA EDUCATION SYSTEM OF HIGH SCHOOL TEACHERS IN UKRAINE

The article analyzes the practices and initiatives of the introduction of media education into the system of continuous professional development of higher school teachers in Ukraine, which made it possible to draw a conclusion about the multifunctionality of the available opportunities for such training, which has motivational, integrative and developmental functions. The main goal of media education programs for teachers is revealed, which consists not only in the development of the skills of using media resources, but also in the development of their media competence as a level of personal media culture. A paradigm shift in the development of teachers' professional competencies is outlined, which is aimed at reorientation from the learning process to the process of self-realization of the individual using information and communication technologies. The relationship between the effectiveness of the modern media education system and the level of professional competence of teachers of higher education institutions is emphasized. It has been convincingly proven that in order to develop and support the media culture of higher school teachers, within the framework of the system of continuous professional development, it is necessary to use new methodological tools, instruments and tasks in this process.

Based on the analysis of scientific sources, websites of educational institutions and public organizations, educational online platforms, media education of higher school teachers is revealed as one of the important ways of their professional development. Special attention is paid to the issues of the need for constant updating, support of multi-vector development,

establishment of relationships and consistency in the media education system of higher school teachers as important mechanisms for building an individual trajectory of professional development. Examples of media educational practices and initiatives in the Ukrainian educational environment for higher school teachers operating within the framework of formal, non-formal and informal education and having a defined circle of categories of participants in such a process are characterized (state initiatives; international organizations and donors; non-governmental organizations; educational and scientific institutions; non-institutionalized initiatives, etc.).

Key words: *media education, media culture, media culture of higher school teachers, initiatives, projects, providers of media education services.*

Постановка проблеми. Соціально-економічний та суспільно-політичний поступ у розвитку українського суспільства, входження України у відкритий медіаосвітній простір, модернізація системи вищої освіти в Україні потребують генерації нового покоління висококваліфікованих педагогів, які здатні ефективно діяти в умовах переходу до інформаційного суспільства.

Необхідність постійного приведення професійного рівня викладачів вищої школи у відповідність до швидкого розвитку науки і техніки, еволюції соціальних структур і стосунків, зокрема в умовах пришвидшеного створення цифрових освітніх просторів, передбачають наявність відповідного структурного компонента особистості – медіакультури фахівця, який працює в означеному середовищі.

Відповідні ініціативи від державного, приватного та громадського сектору у сфері розвитку медіаосвіти спрямовані на задоволення потреб громадян в особистісному і професійному зростанні та забезпечення потреб держави у кваліфікованих педагогічних кадрах, які мають високий рівень професіоналізму, здатні швидко і компетентно виконувати посадові функції, а також використовувати інформаційно-комунікаційні технології, медіазасоби в освітньому процесі, формуючи при цьому відповідний рівень медіакомпетентності у здобувачів освіти. Саме такі умови забезпечують інноваційну складову сучасного освітнього простору.

Аналіз досліджень. Поширення медіаосвіти в освітянській спільноті зумовлене потребою суспільства у забезпеченні високих стандартів професіоналізму педагогів. Це потребує осмислення теоретичних напрацювань вітчизняних педагогів і психологів та опису наявних ініціатив щодо проблеми формування медіакультури освітян засобами медіаосвіти.

Складність процесів, які визначають специфіку сучасної медіаосвіти, зумовлює наявність в українському науковому просторі різних теорій та моделей медіаосвіти. Дослідження впливу медіа на розвиток особистості зокрема і суспільства в цілому, концептуальних засад медіаосвіти та медіаграмотності здійснювали такі науковці,

як Н. Габор, В. Іванов, Т. Іванова, Г. Онкович, Б. Потятиник, Г. Почепцов, В. Різун та ін. Варто згадати, що існує великий масив досліджень щодо соціально-психологічних та теоретико-методичних аспектів впровадження медіаосвіти у заклади освіти України, зокрема у працях О. Баришполец, О. Волошенюк, О. Конещинської, Л. Найдьоновой, Г. Онкович, Н. Череповської та ін. Праці М. Коропатника, М. Осюхіної, Т. Слабошевської містять дослідження особливостей сучасного стану медіаосвіти в Україні. Міжнародний досвід поширення медіаосвіти, організаційно-педагогічні стратегії її впровадження були предметом аналізу в роботах Г. Головченка, Н. Приходькіної та ін. Питанню розвитку медіакультури педагогів присвятили свої наукові розвідки Н. Духаніна, І. Колеснікова, Т. Фурсикова, Л. Хмарна, Н. Шубенко та ін.

Натомість динамічні зміни в галузі медіаосвіти передбачають, що застосування комплексного наукового підходу до вивчення такої проблеми сприятиме з'ясуванню загальних закономірностей організації системи медіаосвіти в Україні на всіх рівнях.

Мета статті – проаналізувати сутність ініціатив та проєктів, які діють в Україні у сфері розбудови системи медіаосвіти викладачів вищої школи.

Виклад основного матеріалу. Цифровізація освіти, стрімке збільшення використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі, формування відповідного рівня медіакультури в освітянській спільноті, створення системи медіаосвіти – це відповідь на виклики часу.

Сьогодні суспільство вимагає від особистості наявності певних компетентностей, більшість з яких відповідають цілям медіаосвіти. Стратегія розвитку вищої освіти на 2022–2032 роки зазначає, що «швидкі зміни, які відбуваються у суспільстві, технологіях, вимагають від фахівців як професійних, так і загальних компетентностей, зокрема здатності навчатися, критично та системно мислити, програмувати, працювати в умовах невизначеності, креативності, міжгалузевої комунікації, мультикультурності ...» (Про схвалення Стратегії, 2023).

Наголошуючи на важливості медіаосвіти для сучасного соціуму, дослідники цієї проблеми (В. Іванов, О. Волошенюк, Л. Кульчинська, Т. Іванова, Ю. Мірошніченко) підкреслюють, що «... масмедіа в умовах глобалізації та інформаційного суспільства часто вирішально впливають на те, яким ми сприймаємо навколишній світ», а отже саме медіаосвіта зможе сформувати необхідне критичне мислення та надати людині інструменти для самозахисту та ефективної діяльності в медіапросторі (Іванов та ін., 2012: 23–24).

На думку Г. Онкович медіаосвіта – це «діяльнісний процес розвитку і саморозвитку особистості з оперттям на засоби масової інформації (як «старих», так і «нових») та використанням їхніх матеріалів, тобто медіатекстів, які вони містять» (Онкович, 2018).

Вважаємо за необхідне зазначити, що медіаосвіта – це процес розвитку особистості, який формує культуру комунікації, уміння ефективно діяти в медіапросторі, усвідомлено сприймати, критично осмислювати та творчо використовувати медіаконтент з метою розвитку соціокультурних та професійно значущих компетентностей.

Сучасний викладач, здійснюючи коригування власної траєкторії професійного розвитку, у контексті розвитку медіакультури, самостійно обирає способи саморозвитку та самореалізації, які можуть мати декілька напрямів: навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) у процесі здобуття вищого освітньо-кваліфікаційного рівня; навчання на курсах підвищення кваліфікації; самоосвіта, стажування тощо.

Практики роботи провайдерів медіаосвітніх послуг дають змогу ознайомитись із сучасним етапом розбудови концептуальної моделі медіаосвіти України. Така модель зорієнтована на побудову в Україні «ефективної системи медіаосвіти, що має стати фундаментом гуманітарної безпеки держави, розвитку і консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, всебічно підготувати дітей і молодь до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формувати у громадян медіаінформаційну грамотність і медіакультуру відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей» (Концепція, 2016: 6).

Фахівці Національної академії педагогічних наук України, висвітлюючи засади організації системи медіаосвіти, в межах освітньої системи країни, для дітей та молоді, зазначають, що вона «... має бути вбудована в ті освітні тренди модернізації, які є провідними в наш час, працювати на

синергетичне посилення прогресивних освітніх змін» (Найдюнова та ін., 2022: 9).

Наявні напрацювання українських науковців та практиків у побудові означеної моделі демонструють, що освітній вектор, який відповідає за формування медіакультури у викладачів вищої школи, має високий потенціал для подальшого розвитку та трансформацій, відповідно до запитів суспільства.

Як свідчить аналіз наукових джерел, сайтів освітніх установ та громадських організацій, освітніх онлайн-платформ, медіаосвіта викладачів вищої школи в Україні здійснюється в межах формальної, неформальної та інформальної освіти. Таким питанням займається широке коло інституцій, серед них можна виділити категорії основних учасників: державні ініціативи; міжнародні організації та донори; неурядові організації; освітні та наукові інституції; неінституціалізовані ініціативи. Зупинимо свою увагу на найбільших та найпоширеніших ініціативах, практиках та проектах.

Наприклад, державні ініціативи починають грати дедалі важливішу роль у сфері медіаосвіти, адже вони прагнуть виконувати об'єднану місію у такому питанні, на всіх рівнях освітньої системи.

Міністерство культури та інформаційної політики України у 2021 році заснувало національний проєкт з медіаграмотності – «Фільтр», з метою консолідації зусиль держави, міжнародних організацій, громадського сектору та медіаспільноти з питання поширення медіаграмотності в суспільстві. Проєкт має власну онлайн-платформу, де для викладачів вищої школи в розділі «Медіаосвіта» розміщені навчально-методичні матеріали, найкращі практики та проєкти з медіаграмотності (Фільтр, 2024).

Ще однією ініціативою від державних інституцій є популяризація медіаосвіти за допомогою освітніх серіалів, онлайн-курсів і гайдів на Єдиному державному порталі цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта» від Міністерства цифрової трансформації. Проте, медіаексперти зазначають, що увагу цього проєкту зосереджено, переважно, на розвитку цифрових навичок громадян (Дія. Освіта, 2024).

Значущою у сфері поширення медіаосвіти в Україні є підтримка міжнародних організацій та донорів, таких як: USAID, Посольство Сполучених Штатів Америки, Посольство Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Internews Network, Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) та ін. Так, німецька ГО «Interlink Academy for International Dialog and

Journalism gUG» спільно з українськими університетами проводить тренінги для медіатренерів з розвитку медіаграмотності (Український інститут медіа та комунікації, 2021).

Конкретну нішу, що стосується формування певних трендів у просуванні медіаграмотності в освітній сфері, займає IREX. В Україні активно реалізується комплексна програма «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», що спрямована на формування і розвиток навичок критичного мислення та інформаційної гігієни в суспільстві. Проєкт реалізує IREX у партнерстві з Міністерством освіти і науки України, Міністерством культури та інформаційної політики України та Міжнародним благодійним фондом «Академія Української преси» (АУП) за підтримки Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні та Міністерства закордонних справ і міжнародного розвитку Великої Британії.

Інститути післядипломної педагогічної освіти (ППО) та ЗВО приєдналися до участі у проєкті з 2019 року з метою впровадження в освітній процес моделі розвитку навичок критичного сприйняття інформації, отримання методичної, навчальної або грантової підтримки. Залишається релевантним для освітнянської аудиторії проєкт «Вивчай та розрізняй: посилення стійкості та протидія дезінформації під час війни» (2022–2023)», який спрямований на розвиток навичок критичного сприйняття інформації, протидії маніпуляціям, пропаганді та дезінформації; формування медіакомпетентності, зокрема у викладачів ППО та ЗВО (Програма «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», 2024).

Також у рамках грантових програм від проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» у партнерстві з IREX створюється багато цікавих науково-дослідницьких та освітніх проєктів. Так, у 2020 році IREX спільно зі студією онлайн-освіти «EdEra» за підтримки партнерів, у рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», запустили онлайн-курс з розвитку медіаграмотності «Very Verified», що сприяє розвитку навичок орієнтування в інформаційному просторі та ідентифікації дезінформації (Український інститут медіа та комунікації, 2021).

Інші провайдери медіаосвітніх послуг також активно працюють у цьому напрямі, адже у нашій державі розвинуте середовище громадських або неурядових організацій, що впроваджують різноманітні ініціативи з медіаосвіти для педагогів. Великий досвід у створенні проєктів та заходів, що стосуються медіаосвіти має МБФ «АУП» (під керівництвом В. Іванова). Ця організація одна з

перших серед неурядових організацій, яка започаткувала процес впровадження медіаосвіти в Україні. Вона позиціонує себе як неприбуткова, неурядова та незалежна організація, що поширює ініціативи в сфері медіаосвіти, сприяє розвитку медіаграмотності за допомогою популяризації аналітичних та моніторингових досліджень, створення наукових і навчально-методичних ресурсів, проведення освітньо-просвітницьких заходів, формування когорт медіапедагогів та ін. Функціонування сайту АУП, активне ведення соціальних мереж, реалізація проєктів та активностей на онлайн-порталі медіаосвіти і медіаграмотності, проведення літніх та зимових шкіл підготовки медіапедагогів надають навчально-методичну, організаційну та консультативну підтримку освітянам у забезпеченні медіаосвітньої діяльності на належному рівні. Завдяки своїм ініціативам АУП створює можливості для розвитку партнерства з бібліотеками, міжнародними організаціями, громадським та державним секторами у сфері медіаосвіти (АУП, 2024).

Оскільки в Україні досить різний спектр активностей з медіаосвіти, то рушіями цього явища є також такі освітні онлайн-платформи, як: «EdEra», «Prometheus», «ВУМ online» та ін.

Наприклад, платформа онлайн-освіти «Prometheus» пропонує освітянам наступні безкоштовні курси: «Критичне мислення для освітян», «Освітні інструменти критичного мислення», «Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям?» «Медіаграмотність для освітян», «Інформаційна гігієна під час війни», «Інформаційна гігієна. Як розпізнати брехню в соцмережах, в інтернеті та на телебаченні» та ін (Prometheus, 2024). Студія онлайн-освіти «EdEra» в каталозі курсів містить розділи «Медіаграмотність» та «Для освітян», де представлені різноманітні онлайн-активності, що сприяють розвитку цифрових компетентностей, критичного мислення та медіакультури педагогів (EdEra, 2024). Перша дистанційна платформа громадянської освіти від Відкритого Університету Майдану (ВУМ) розвиває напрям самоосвіти в українському суспільстві і пропонує такі курси, як: «Інтернет та цифрові права людини», «Цифрова безпека та комунікація в онлайні» та ін. (ВУМ online, 2024).

Поширенню медіаосвіти серед викладачів допомагає діяльність ГО «Українська асоціація медіапсихологів та медіапедагогів», ГО «Детектор медіа», ГО «Інтерньюз-Україна», ГО «Центр Медіареформи» (проєкт StopFake), проєкт «VoxCheck», які виробляють контент, займаються медіамоніторингом, аналізом та дослідженням аудиторії.

Медіаосвіта викладачів вищої школи в Україні, в рамках формальної освіти, здійснюється ЗВО, закладами післядипломної освіти та приватними ліцензованими центрами підвищення кваліфікації. Саме вони, маючи великий досвід та потенціал, через підтримку донорів та громадських організацій, впроваджують в освітній процес нові навчальні програми та ініціативи щодо медіаосвіти працівників освітніх інституцій різних рівнів, об'єднують спільноти, створюють вектори сучасних наукових досліджень.

Дуже важливими напрямками поширення медіаосвіти для викладачів вищої школи залишаються нетворкінг та популяризація медіаграмотності шляхом проведення наукових форумів, науково-педагогічних читань, конференцій, семінарів, видання збірників наукових статей з різних аспектів медіаосвіти та ін.

Так, наукові підвалини побудови ефективної системи медіаосвіти в Україні закладаються під час роботи наукових конференцій, таких як: щорічна міжнародна науково-методична конференція з медіаосвіти та медіаграмотності від АУП (публікація збірників статей за результатами роботи конференцій: «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи», «Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку», «Критичне мислення в епоху токсичного контенту» та ін.); конференції різних рівнів, що організовані ЗВО та ППО («Від медіаграмотності до медіакультури: стратегії, проблеми, перспективи» на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; «Медіаосвіта та медіаграмотність як інноваційна освітня лінія навчального середовища: освітні категорії та виклик часу» на базі Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти; «Розвиток медіапсихології та медіаосвіти в Україні» (в рамках заходів «Медіаосвітня осінь – 2023» до Глобального тижня медіаграмотності) та ін.); конференції від громадських організацій («Медіаграмотність у час війни: нові виклики та трансформації» на базі ГО «Український інститут медіа та комунікації» за підтримки Балтійського центру розвитку ЗМІ (ВСМЕ) і Національного проекту з медіаграмотності «Фільтр» МКІП України).

В Україні започатковано Глобальний тиждень медіа та інформаційної грамотності від ЮНЕСКО, що спрямований на консолідацію ініціатив у сфері медіаосвіти та поширення означеного явища в суспільстві.

Такі наукові платформи допомагають налагодити зв'язки між ініціаторами медіаосвітніх

активностей та науковою спільнотою, а отже відіграють важливу роль у просуванні найкращих світових медіапрактик в Україні та накопиченні власного досвіду щодо поширення медіаосвіти.

Вагоме місце в сучасній сфері медіаосвіти займають наукові установи, що позиціонують свої прагнення на дослідження і популяризацію медіакультури в українському суспільстві. Саме робота академічних та наукових інституцій, що спрямована на подолання дефіциту теоретичних та емпіричних досліджень у цій сфері, повинна передувати розробці та впровадженню медіаосвітніх програм та проведенню медіаосвітніх активностей. Серед них можна виділити діяльність Лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти Інституту соціальної та політичної психології Національної академії наук України (завідувачка – Н. Череповська) та Інституту Екології масової інформації Львівського національного університету імені Івана Франка (керівник – Н. Габор). Дослідницьку та освітньо-консультативну діяльність у сфері поширення медіаосвіти здійснює також Лабораторія інформедійної грамотності від Ресурсного центру професійного розвитку вчителя української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (керівник – М. Ячменик) (Головченко, 2020).

Осередками наукових досліджень, які продукують теоретико-методологічні напрацювання у сфері медіаосвіти є наукові школи. Наприклад, однією з найвідоміших шкіл, яка займається упровадження медіаосвіти у систему вищої освіти та дослідженням медіадидактики у вищій школі, є наукова «медіашкола» під керівництвом професорки Г. Онкович.

Як свідчить практика, діяльність наукових центрів вкрай необхідна, адже вони займаються реалізацією культурно-освітніх та дослідницьких проєктів; створенням стратегій упровадження медіаосвіти в заклади освіти України; розробленням навчально-методичного забезпечення медіаосвіти; організацією наукових конференцій, тренінгів та ін.

Крім того, неінституціалізовані ініціативи доповнюють інформальний вид медіаосвіти власними проєктами. До таких можна віднести, наприклад, просування контенту, який розвиває медіакультуру населення; блоги, що популяризують медіаосвіту; інформаційні кампанії, проєкти на місцевому рівні; волонтерські культурно-освітні проєкти тощо.

Графічно відображено головні суб'єкти системи надання медіаосвітніх послуг для виклада-

чів вищої школи в Україні в авторській моделі (рис. 1).

Спільним у роботі провайдерів медіаосвітніх послуг для викладачів вищої школи є мобільність, гнучкість, диференціація освітніх програм; переважання особистісно-орієнтованого підходу до навчання; врахування професійного досвіду здобувачів освіти; швидке реагування на зміни в освітньому середовищі; коригування своєї діяльності та ін. Крім того, такий вектор розвитку медіаосвіти, здебільшого, спрямований на утвердження цифрових навичок на засадах формування медіакомпетентності з метою подальшого удосконалення професійних якостей працівників освіти.

Попри те, що сфера медіаосвіти в Україні доволі насичена тренінгами та активностями, існує певний дисбаланс, який виявляється у тому, що донорські організації мають великий вплив на грантову чи конкурсну тематику, а корегування діяльності під час реалізації проектів утруднюється через відсутність певної координаційної інституції, яка б відповідала за стандартизацію напрямів поширення медіаосвіти в українському суспільстві, визначення кола оптимальних освітніх ініціатив та вироблення відповідної стратегії (Український інститут медіа та комунікації, 2021).

Нині все ще спостерігаються певні прогалини в розвитку масової медіаосвіти викладачів вищої школи в Україні, які зумовлені певними негативними тенденціями: недостатність впровадження

компонентів медіаосвіти у закладах освіти; недовконалість програм медіаосвіти «для дорослих»; відокремленість різних видів освіти (формальної, неформальної та інформальної); відсутність широкого спектру програм додаткової медіаосвіти педагогічного профілю; прогалини у взаємодії та комунікації між складниками успішного впровадження масової медіаосвіти у соціумі; відсутність кроссекторальних проєктів та ін.

Висновки. Медіаосвіта стає випереджувальним напрямом у розвитку освіти, що спрямований на вирішення конкретних завдань. Ця система акумулює в собі інтелектуальні, організаційні, культурні, методичні та технічні ресурси, призначені для різнобічного використання її учасниками.

Проведений аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати, що система медіаосвіти викладачів вищої школи України має адаптивну та диверсифіковану структуру, яка складається з розгалуженої мережі провайдерів медіаосвітніх послуг і багатоканальної комунікації з їх отримувачами. Сюди відносяться державні ініціативи; міжнародні організації та донори; неурядові організації; освітні та наукові інституції; неінституціалізовані ініціативи.

Аналіз тенденцій поширення медіаосвіти викладачів вищої школи в Україні, зокрема в умовах сьогодення, залишається актуальним питанням і потребує детального висвітлення в подальших наукових розвідках.

Рис. 1. Модель системи надання медіаосвітніх послуг для викладачів вищої школи України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академія української преси. АУП : офіційний сайт. URL: <https://www.aup.com.ua> (дата звернення: 25.01.2024).
2. ВУМ online : офіційний сайт. URL: <https://vumonline.ua/> (дата звернення: 22.01.2024).
3. Головченко Г. О. Аналіз діяльності центрів медіаосвіти в Україні. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Черкаси. 2020. Вип. 2. С. 118–123. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2020-2-118-125>
4. Дія.Освіта : офіційний сайт. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/> (дата звернення: 20.01.2024).
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) : схвалено президією Нац. акад. пед. наук України 21 квіт. 2016 р. / за ред. Л. А. Найдьоновой, М. М. Слюсаревського. Київ, 2016. 19 с. URL: <https://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity/> (дата звернення: 20.01.2024).
6. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд / В. Ф. Іванов та ін. 2-ге вид., стер. Київ : АУП, ЦВП, 2012. 58 с.
7. Онкович Г. В. Новітні терміни медіаосвіти та медіадидактики. *Лінгвістика. Лінгвокультурологія. Кроскультурна і міжкультурна комунікація: проблеми, питання, рішення*. Дніпро, ДНУ ім. Олесь Гончара, 2018. № 12. Частина 2. С. 277–291.
8. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : Розпорядження Кабінет Міністрів України від 23.02. 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 06.01.2024).
9. Програма «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність». URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/spivpracya-z-mizhnarodnimi-organizaciyami/rada-mizhnarodnih-naukovih-doslidzen-ta-obminiv-irex/programa-vivchaj-ta-rozriznyaj-infomedijna-gramotnist> (дата звернення: 25.01.2024).
10. Соціально-психологічні та психолого-педагогічні засади організації медіаосвіти молоді : монографія / Л. А. Найдьонова та ін. ; за ред. Л. А. Найдьоновой; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. 278 с.
11. Український інститут медіа та комунікації. Картування сфери медіаграмотності в Грузії, Латвії, Молдові та Україні. Україна. Аналітичний звіт. 2021. URL: <https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2021/12/Kartuvannia-media-ahramotnosti.-Analychnyy-zvit.-Ukraina.pdf> (дата звернення: 18.01.2024).
12. Фільтр. Національний проєкт з медіаграмотності: офіційний сайт. URL: <https://filter.mkip.gov.ua> (дата звернення: 19.01.2024).
13. EdEra : офіційний сайт. URL: <https://ed-era.com/> (дата звернення: 25.01.2024)
14. Prometheus : офіційний сайт. URL: <https://prometheus.org.ua/> (дата звернення: 25.01.2024)

REFERENCES

1. Akademiia ukrainiskoi presy. AUP : ofitsiyniy sait [Academy of the Ukrainian press. AUP : official website]. www.aup.com.ua. Retrieved from <https://www.aup.com.ua> (data zvernennia: 25.01.2024). [in Ukrainian].
2. VUM online : ofitsiyniy sait [VUM online : official website]. vumonline.ua. Retrieved from <https://vumonline.ua/> (data zvernennia: 22.01.2024). [in Ukrainian].
3. Holovchenko H. O. (2020). Analiz diialnosti tsentriv mediaosvity v Ukraini [Analysis of media education centers in Ukraine]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho – Bulletin of the Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytskyi*, 2, 118–123. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2020-2-118-125>. [in Ukrainian].
4. Diia.Osvita : ofitsiyniy sait [Diya. Education : official website]. osvita.diia.gov.ua. Retrieved from <https://osvita.diia.gov.ua/> (data zvernennia: 20.01.2024). [in Ukrainian].
5. Naidonova L. A., & Sliusarevskiy M. M. (Eds.). (2016). *Kontseptsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini (nova redaktsiia) : skhvaleno prezydiieiu Nats. akad. ped. nauk Ukrainy 21 kvit. 2016.* [Concept of introduction of media education in Ukraine (new edition): approved by the Presidium of the National acad. ped. of Sciences of Ukraine April 21, 2016]. Kyiv, 19. Retrieved from <https://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity/> (data zvernennia: 20.01.2024). [in Ukrainian].
6. Ivanov V., Volosheniuk O., Kulchynska L., Ivanova T., & Miroshnychenko Yu. (2012). *Mediaosvita ta mediahramotnist : korotkyi ohliad* [Media education and media literacy : a brief overview]. Kyiv : AUP, TsVP, 58. [in Ukrainian].
7. Onkovych H. V. (2018). *Novitni termyny mediaosvity ta mediadydaktyky* [The latest terms of media education and media didactics]. *Linhvistyka. Linhvokulturolohiia. Kroskultura i mizhkultura komunikatsiia: problemy, pytannia, rishennia – Linguistics. Linguistic culture. Cross-cultural and intercultural communication: problems, questions, solutions*, 12, part 2, 277–291. [in Ukrainian].
8. *Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky : Rozporiadzhennia Kabinet Ministriv Ukrainy vid 23.02. 2022 r. № 286-r.* [On the approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032 : Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine from February 23 2022, № 286-r]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (data zvernennia: 06.01.2024). [in Ukrainian].
9. Prohrama «Vivchaj ta rozrizniai: infomedijna hramotnist» [The program «Study and distinguish: information media literacy».]. [mon.gov.ua](https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/spivpracya-z-mizhnarodnimi-organizaciyami/rada-mizhnarodnih-naukovih-doslidzen-ta-obminiv-irex/programa-vivchaj-ta-rozriznyaj-infomedijna-gramotnist). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/mizhnarodna-dilnist/spivpracya-z-mizhnarodnimi-organizaciyami/rada-mizhnarodnih-naukovih-doslidzen-ta-obminiv-irex/programa-vivchaj-ta-rozriznyaj-infomedijna-gramotnist> (data zvernennia: 25.01.2024). [in Ukrainian].

10. Naidonova L. A., Voznesenska O. L., Myronenko H. V., Naidonov M. I., Obukhova N. O., Chaplinska Yu. S. et al. (2022). Sotsialno-psykholohichni ta psykholoho-pedahohichni zasady orhanizatsii mediaosvity molodi [Social-psychological and psychological-pedagogical principles of youth media education organization]. Kropyvnytskyi : Imeks-LTD, 278. [in Ukrainian].

11. Ukrainskyi instytut media ta komunikatsii. (2021). Kartuvannia sfery mediahramotnosti v Hruzii, Latvii, Moldovi ta Ukraini. Ukraina. Analytychnyi zvit [Mapping the field of media literacy in Georgia, Latvia, Moldova and Ukraine. Ukraine. Analytical report]. www.jta.com.ua. Retrieved from <https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2021/12/Kartuvannia-mediahramotnosti.-Analytychnyy-zvit.-Ukraina.pdf> (data zvernennia: 18.01.2024). [in Ukrainian].

12. Filtr. Natsionalnyi proiekt z mediahramotnosti : ofitsiinyi sait [Filter. National Media Literacy Project : official site]. filter.mkip.gov.ua. Retrieved from <https://filter.mkip.gov.ua> (data zvernennia: 19.01.2024). [in Ukrainian].

13. EdEra : ofitsiinyi sait [EdEra : official site]. ed-era.com. Retrieved from <https://ed-era.com/> (data zvernennia: 25.01.2024). [in Ukrainian].

14. Prometheus : ofitsiinyi sait [Prometheus : official site]. prometheus.org.ua. Retrieved from <https://prometheus.org.ua/> (data zvernennia: 25.01.2024). [in Ukrainian].